

Nekrológ

Péter László (1926–2019) emlékezete

Péter László professzor emeritus 2019. július 28-án elhunyt. A könyvtáros, bibliográfus, muzeológus, irodalomtörténész, nyelvész, művelődéstörténész Jánoshalmán, 1926. január 21-én született, de családjával hamarosan már a Szeged melletti Szőregre költöztek.

Egyetemistaként nyelvésznek készült. 1945-től fizetés nélküli gyakornokként, majd 1946-tól demonstrátorként dolgozott a szegedi egyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetében, 1947-ben pedig nyelvjáróstanból doktorált. Emellett igazi fiatakként örömmel vett részt az ekkor még demokratikus közéletben. A falusi élet hatására *Veres Péter* és *Erdei Ferenc* politikája volt vonzó számára, ezért a Nemzeti Párt szegedi napilapjának, a *Szegedi Friss Újságnak* lett gyakori cikkírója. Pályája nagyon szépen indult, ám a Rákosi-korszakban politikai okokból megbicsaklott. Egyik irigye koholt vádjára titoistának minősítették, eltávolították az egyetemről és oktatói munkára alkalmatlannak minősítették. Majd egy esztendő múltával kapott állást, ekkor is csak *Ortutay Gyulával* való személyes ismeretsége révén, először a karcagi, majd a makói múzeumban. Így lett, kényszer szülte módon muzeológus, de ezt is fiatalos lendülettel igyekezett a legjobban végezni. Makón lett nyelvészből irodalomtörténész, a város irodalmi hagyományainak megismerésével, *József Attila*, *Juhász Gyula* és mások nyomainak föltérképezésével. A diktatúra enyhülésével 1954-ben újra az univerzitás alkalmazta, az egyetemi könyvtár bibliográfiai csoportjában. Nemsokára csoportvezetői, majd tudományos kutatói beosztásban dolgozott. Így lett belőle bibliográfus. Első ilyen munkája ajánló bibliográfia¹ volt, még makói muzeológus korában. Az egyetemi könyvtári sorozatban még hat kiadványa² jelent meg, három bibliográfiai, három pedig irodalomtörténeti, de emellett hírlapi cikkei,³ egyéb írásai⁴ már a bibliográfiai munka iránti érdeklődéséről tanúskodnak.

1957. január 1-jével visszakerült az egyetemi könyvtárból a bölcsészkarra. *Baróti Dezső* rektor mellett a *Juhász Gyula* kritikai kiadás előkészítésén dolgozott, saját illetve a rektor letartóztatásáig. Mindkettőjüket az 1956. októberi események miatt vonták perbe. Péter Lászlót a *Szeged Népe* című napilap 1956.

november 4-i számában megjelent *Humanizmust, demokráciát!* c. cikkéért⁵ vádolták meg izgatással. Emiatt az egyetem július 27-ével elbocsátotta. Bár a Legfelsőbb Bíróság 1958. augusztus 4-én fölmentette e vád alól, az egyetem többé nem kívánta alkalmazni.

Ennek köszönhető, hogy a kéziratban 1958-ban benyújtott kandidátusi értekezését csupán annak megjelenése⁶ után fogadták el, így csak 1968-ban lett kandidátus. 1972-ben a doktori értekezését szeretne volna benyújtani, de kérését az MTA Tudományos Minősítő Bizottsága elutasította. Végül csak 19 évvel később, 1991. január 23-án védhette meg *Móra Ferenc*⁷ című értekezését, mellyel megszerezte az irodalomtudomány doktora tudományos fokozatot.

Szerencsére a megkezdett kritikai kiadás szerkesztését a Magyar Tudományos Akadémia által folyósított célhiteleből tovább folytatták *Ilia Mihállyal*, egészen e hitel kimerüléséig. Ekkor, a Somogyi-könyvtárban kapott alkalmazást 1961. július 1-vel. De a költeményeket tartalmazó első három kötet sajtó alá rendezése lényegében elkészült és az Akadémiai Nyomdában várta fizikai megtestesülését, melyre 1963 tavaszán⁸ került sor. E munka során szerzett a textológiában igen nagy gyakorlatot, amit később újvidéki, majd szegedi egyetemi előadásain igyekezett átadni. Majd az ott kialakított elvek alapján állította össze 1988-ban a kritikai kiadások szabályzatát⁹ az MTA textológiai bizottságának – melynek tagja is volt – közreműködésével.

A Somogyi-könyvtárban tudományos munkatársi beosztásban dolgozott, kiadványokat szerkesztett, helytörténeti kutatásokat folytatott. Itt történt meg, hogy türelmes alapossággal átlapozta a szegedi hírlapokat, és minden, esetleg később érdeklődésre számot tartó adatról katalóguscédulát írt. E munka végeztével hatalmas dokumentumanyagra tudott támaszkodni, bármilyen kutatásba is fogott. Emellett a könyvtár minden alkalmas munkatársát ösztönözte a kutató, dokumentáló munkára, melyeknek közzétételére alkalmassá tette 1963-tól a *Somogyi-könyvtári Híradó*, majd 1973-tól a *Somogyi-könyvtári Műhely* című időszaki kiadványt. 1967-től pedig füzetsorozatot indított *A Somogyi-könyvtár kiadványai* címmel, kifejezetten bibliográfiai munkák megjelentetésére, erre alkalmas keskeny, 20,5x10,5 cm-es nagysággal.

De a bibliográfiát említve érdemes jobban szemügyre venni a 2. jegyzetben említett egyetemi füzetek 38. számát, *Mészöly Gedeon munkásságát!* Íme mutatóvány az utolsó pár tételből.

1954

236. Szótörténet — munkatörténet. (Mutatóvány a „Nyelvtörténeti séták nyelvemlékeink között” c. műből.) *Ethnographia*, 1954. 65. évf. 1–2. sz. 69–75. p.

1955

237. A Halotti Beszéd *foianec* szavának magyarázata. *Magyar Nyelvőr*, 1955. 79. évf. 1. sz. 92–94. p.

238. Az üldöz szó eredete. (Részlet a „Nyelvtörténeti séták nyelvemlékeink között” c. műből.) *Nyelvtudományi Közlemények*, 1954.[1955] 56. köt. 272–273. p.

239. A Halotti Beszéd néhány szavának stílustörténeti módszerű megfejtése. (Mutatóvány a „Nyelvtörténeti séták nyelvemlékeink között” című műből.) [Eleve, yso, isa, feze] *Magyar Nyelv*, 1955. jún. 51. évf. 2. sz. 176–182. p.

240. Juhász Gyula darvadozása és Petőfi rónája. *Acta Universitatis Szegediensis Sectio Philologica*, 1955. *Nyelv és Irodalom*. 7–32. p.

A bibliográfia tételeit a publikációk megjelenésének időrendjében helyezte el, ami nem volt megszokott a magyar bibliográfiai gyakorlatban. Ennek születéséről így vall: „Érdeklődésem korábbi szétszórtsága és életem alakulása egyaránt oka volt, hogy egy időben némiképpen a nyelvtudomány munkásának is tarthattam magam. Amikor aztán a második tényező folytán könyvtárossá lettem, természetesnek tűnt, hogy tájékozottságomat új körülményeim közt is hasznosítsam. S minthogy mindez mellett régtől fogva a *genius loci* is ihletett, elhatároztam három szegedi nyelvész, három kitűnő professzor életművének bibliográfiai föltárását. Így adtam közre Mészöly Gedeon (1880–1960) munkásságának jegyzékét (első kiadása 1955-ben jelent meg az *Acta Universitatis Szegediensis* sorozat *Nyelv és Irodalom* című kötetében

és különnyomatként *A Szegedi Egyetemi Könyvtár Kiadványai* 38. számaként, második – bővített – kiadása 1961-ben az *In Memoriam Gedeon Mészöly* című emlékkönyvben, ugyancsak az *Acta Universitatis Szegediensis* sorozatban, valamint különnyomatban a *Nyelvészeti Dolgozatok* 19. számaként), majd *Klemm Imre Antal bibliográfiáját* (a szerkesztő kívánságára elnagyolt címfölvétellel, a *Magyar Nyelv* 1959. augusztusi számában [55. évf. 3. sz. 447–449. lapokon]), s készítettem el anyanyelvünk harmadik kiváló bűvárának, egyben néprajzi kutatásunk és művelődéstörténetünk jeles tudósának, *Csefky Gyulának* (1878–1954) biobibliográfiáját.¹⁰

A kronológikus szerkezetet nemcsak a személyi bibliográfiák esetében tartotta célravezetőnek, hanem az *Igazság* repertóriumának¹¹ elkészítésekor is:

REPERTÓRIUM

1918. dec. 24. 1. évf. 1. sz.

[Lencz Géza] Az Igazság szerkesztősége: Igazság! (3. p.) – 2. [Lencz Géza] (-cz -a): Az ötödik karácsony. (3-4. p.) – 3. Szalay János: Jövendő (4-5. p.) – 4. Ezerszámra csempészik ki Szeged város disznait. (6-7. p.) – 5. Lencz Géza: Amikor az újságírók cenzúráznak. (7-8. p.) – 6. [Szalay János]: Egy plébános [Földesi Dezső] a cölibátus bűneiről. (8. p.) – 7. Lencz Géza: Botrányos állapotok a vakok újszegedi intézetében. (9-14. p.) – 10. Hogyan szöktették meg a horgosi jegyzőt [Hegedűs Jánost]. (14-15. p.) – 11. [Lencz Géza] A Friss Hírek kiadója [Endrényi Imre] kiutasította a szegény gyermekeknek gyűjtő Wallischnét. (15. p.) – 12. [Lencz Géza] Hábel Maca elvtársnő megnyitja az ütést. (16. p.) – 13. [Lencz Géza] [König] Salamon szociálista lesz. (16-17. p.) – 14. Beszélgetés Barnával és Tandarival. (17-18. p.) – 15. [Lencz Géza] Válasz egy színigazgató [Almássy Endre] főrmédvényére. (18. p.) – 16. [Lencz Géza] Az Igazság szerkesztősége ... (18. p.)

1919. jan. 1. 2. évf. 1. sz.

17. [Szalay János] Új évre ébredünk...3-6. p.) – 18. Kettészakad a szociáldemokrata párt? (6. p.) – 19. Lencz Géza: Hogyan játékonkodtak a háború alatt a szegedi úrinők? (7-9. p.) – 20. Nyáriné tanítónő „naccáda”. (9. p.) – 21. Gyalogos: Nem kell nekik a forradalmi tiszt! (10-11. p.) – 22. [Lencz Géza] [lg.]: Rákos Árpád telefonál. (11-12. p.) – 23. [Lencz Géza] Fenntartom a vádat Lovács József igazgató ellen. (12-15. p.) – 24. Lencz Géza] [lg]: A „jó szomszédok” elbeszéli a hűtlen Fehérné tragédiáját. (15-16. p.) – 25. [Szalay János] Szaján: Legyen vége a hazugságnak! (16-17. p.) – 26. [Lencz Géza] [lg]: Gyűlés, ahol mindenki beszél. (17-18. p.) – 27. Szerkesztői üzenetek (18. p.) – 28. A munkanélküliség egy helyes megoldása. (18. p.)

Ennek megszületéséről ezt írta a kiadvány 12–13. oldalán: „*Úgy vélem, az Igazság – időbeli és tárgybeli korlátozottsága ellenére is – alkalmas arra, hogy a maga módján visszatükrözze az 1918/19 telén végbement szegedi eseményeket, érzékeltesse a gazdasági, társadalmi, politikai, művelődési problémákat, melyek akkoriban a várost foglalkoztatták. Ezért alkalmas arra is, hogy a különféle kérdések történetével foglalkozók anyagát repertóriumunk segítségével fölhasználhassák. A repertóriummal különben még egy célt kívánunk szolgálni: módszertani kísérletnek szánjuk, annak bemutatására, hogy a folyóiratok, hírlapok bibliográfiailag a legalkalmasabban az időrend fonalán – az egyes számok anyagának címszerű reprodukálásával – tárhatók föl, minden egyéb szempontot (szerzői betűrend, tárgyi csoportosítás stb.) mutatók segítségével célszerű érvényesíteni. Ez az eljárás szögesen áll szemben az eddigi általános gyakorlattal (pl. Nyugat-repertórium), amely az anyagföltárást bonyolult és nehézkes, jobbára formális szakok keretei között végzi, s nem képes visszatükrözni a folyóirat életének, fejlődésének történeti folyamatát.*”

A ilyen szerkezet tehát három előnnyel jár:

1. Jelentős rövidítést tesz lehetővé: az évfolyamot, a megjelenési számot, a kelteztést csak egyszer kell közölni;
2. Elmarad a tárgyi besorolások örökös gondja: ez a tétel ebbe a csoportba is való, de abba is illik, hová helyezzem? A dupla besorolás helypazarló, az egyszeri meg kényelmetlen utalásokra készíti a szerkesztőt.
3. A gyakorlott szakember számára már ez a – Péter László használta Karinthy-kifejezéssel élve – „zanzásított” folyóirat is szinte pótolja az eredetét. Használója figyelemmel kísérheti a szerzők megjelenésének gyakoriságát, a témaválasztásban bekövetkezett fordulatot, észlelheti a szerkesztő személyének megváltozásakor megjelenő új gondolkodású irányítás hatását stb.

Ezzel szemben igaz, hogy az időrendi besorolású repertórium nem nélkülözheti a tárgymutatót. De erről az igényes repertorizáló a tárgyi besorolás esetén sem mondhat le, hiszen a tartalmi fejezetek csak igen tág meghatározottságot jelentenek, az alapos föltárás mindenképpen tárgyszavas mutatót igényel.

Péter László tehát kipróbálta az időrendi fölépítést mind a személyi bibliográfia, mind a folyóirat-repertórium elkészítésénél. Ez a kronologikus rend természetesen mindazon témáknál fölhasználható, ahol a fejlődésrajznak jelentősége van. Ilyen időrendi szerkezettel jelent meg *Fenyvesi István* repertórium. ¹² Hasonlóan historikus beállítottságú volt Péter László munkája ¹³ 1968-ban. Az ilyen földolgozások történeti szempontjait kitűnően tudta érvényre juttatni a kronologikus beosztás.

Az időrendi fölépítés természetesen nem csodaszer, de a bibliográfiai föltárás egyik igen fontos módja volt, amely mechanikus keretben is történeti szempontot érvényesített. Ám ezzel együtt járt, hogy a mindezt föltáró mutató/mutatórendszer is megváltozott.

Péter László bibliográfusi tevékenységét ugyanis nem csupán a föntiek miatt őrizi meg a könyvtárosi szakirodalom. Másik jelentős újítása az egységes betűrendes mutató gazdaságosságának bizonyítása.

1968-ig a bibliográfiákban, repertóriumokban általános volt a külön név-, cím-, tárgy-, földrajzi stb. mutató. Így a bibliográfiák végén gyakran három, négy, öt mutató is szolgálta a minél alaposabb föltárást. E tény önmagában nagyszerű, csak nehézkes volt a sok mutató kezelése, hiszen előbb arról kellett megbizonyosodni, hogy melyik mutatónál is üttünk föl a kötetet, hol van az a rész, melyet keresünk, s csak utána lehetett a betűrendben búvárkodni. Ekkor jelent meg Péter Lászlónak az öszirózsás forradalom és Tanácsköztársaság szegedi eseményeiről készült, már hivatkozott ¹⁴ bibliográfiája és repertórium, melynek egységes betűrendes mutatója egyaránt tartalmazott személy- és földrajzi nevet, folyóiratcímet és tárgyszavakat. S mindezt tagolás nélkül, egyetlen betűrendben!

De hiszen ezek a mutatók mind az abc rendje alapján álltak össze, mi sem indokolja tehát, hogy külön tartjuk őket. Még elvi szempontok sem szólnak emellett, hiszen a névmutató gyakran tárgymutató is egyben: olyan neveket is tükröz, melyek a bibliográfiai tétel tárgyai. A földrajzi mutató tárgyias jellegét, azt hiszem, nem is kell bizonyítanom. Mindezt a könyvtárosok katalógusaikban már régen felfedezték: a betűrendes, leíró katalógusokban együtt szerepelnek a személy és testületi nevek, könyvcímek és földrajzi nevek, míg a szótárkatalógusban ezek mellé még tárgyszavak is sorakoznak. Nem volt tehát indokolt az egységes betűrendes mutatóval szembeni idegenkedés.

Az ésszerűség a mutatóban is azt diktálja, hogy mindent egy helyen találjunk – Péter László kifejezésével –, „mint a vegyes boltban”, hiszen ez gyorsítja meg a kézikönyvek, segédkönyvek használatát.

„Foglalkoztam a bibliográfiai munka elméleti és módszertani kérdéseivel. Ma a szakirodalom a személyi és helyismereti bibliográfiák, folyóirat-repertóriumok készítésében szegedi iskoláról beszél, és a szerénytelenség látszatát is vállalva mondhatom, hogy ebben a magam kezdeményező és újító szerepének elismerését látom” – írta 1990. január 31-én keltezett önéletrajzában. ¹⁵

A gyakorlatiasság, az ésszerűség és takarékoság volt Péter László vezérelve a bibliográfiai, de a könyvtári munkában is. Betűrendes mutatót készített *Tömörkény István* ¹⁶ és Móra Ferenc ¹⁷ összegyűjtött műveihez, hogy a kutatónak ne kelljen hét, illetve huszonnégy kötetet átbúvárolni a keresett írás meglegeléséért. És hány mutató jelent meg a *Somogyi-könyvtári Híradó*, illetve *Műhely* hasábjain, régi-új, de lényeges kézikönyveinkhez, melyről a szerzők akkor elfelejtkeztek. S e mutatók mind az Ő sugallatára készültek. Ahogy saját könyveiből sem hiányozhatott az alapvetően nélkülözhetetlen névmutató.

Hatalmas ismeretségi köre volt, nagyon sok kutatóval, tudóssal levelezett, segítették egymás munkáját a saját intézményben hozzáférhető adatokkal stb. De ezen ismeretségeknél köszönhető, hogy a Somogyi-könyvtár gazdagodott a Juhász Gyula-relikviákat tartalmazó *Kilényi Irma*-gyűjteménnyel, *Réti Ödön* festőművész hagyatékával és a washingtoni lelkész, a szegedi születésű *Vasváry Ödön*nek az amerikai magyarokra vonatkozó dokumentumgyűjteményével is.

Könyvtárosi és bibliográfusi munkásságát 1993. augusztus 20-án *Szinnyei József*-díjjal ismerték el.

Írásainak fő tárgya Szeged városa ¹⁸ volt. A szegedi irodalmi élet jeles alakjai, történeti emlékek, évfordulók, művelődéstörténeti adatok, szinte mind-mind új szemszögből megvilágítva, vagy a feledés homályából előhozva, fölmutatva.

Írásainak újszerűsége és értéke miatt, valamint kiterjedt ismeretségi köre által 1983-tól sikerült gyűjteményes kötetekbe rendezni a hírlapok, folyóiratok betűtengerében el-elvesző írásait, melyeknek megjelenítésére a legkülönbözőbb kiadók vállalkoztak. Szegeddel foglalkozó könyvei ¹⁹ egész sorozatot tettek ki.

Szeged városán kívül kedvenc témái voltak: *Ady Endre, Babits Mihály, Bálint Sándor, Dugonics András, Erdei Ferenc, Gárdonyi Géza, Illyés Gyula, József Attila,*²⁰ *Juhász Gyula,*²¹ *Kálmány Lajos,*²² *Mikszáth Kálmán, Móra Ferenc,*²³ *Móricz Zsigmond, Radnóti Miklós,*²⁴ *Sik Sándor,*²⁵ *Szent-Györgyi Albert, Tömörkény István,*²⁶ valamint Jánoshalma és Szőreg.²⁷

További kötetei a tágabb magyar irodalommal,²⁸ etnográfiával²⁹ és politikai meghurcoltatásával³⁰ foglalkoztak.

Már második gyűjteményes kötetének megjelenése előtt, 1986. január 20-án postázta a Somogyi-könyvtár a nyugdíjaztatásának határozatát. Soha nem tűrte a politika emelte korlátokat, kizárólag a hitelességet tartotta vezérelvének. Ez pedig nagyon-nagyon sokszor szúrta a pártbizottságoknál vagy tanácsi szerveknél dolgozó „káderek” szemét, akik alig várták azt a pillanatot, amikor kiiktathatják Péter Lászlót a szegedi közéletből. Ám már ez év áprilisában alkalmazta őt az MTA Irodalomtudományi Intézete, hogy szerkessze meg az *Új magyar irodalmi lexikont*.³¹

Végül Szeged városa is elismerte elévülhetetlen érdemeit a város történeti, irodalmi, művelődési, közigazgatási adatainak feltárásában, összefüggéseinek fölmutatásában, megismertetésében, és 1992. május 21-én Szeged díszpolgárává választotta. A Szegedért Alapítvány pedig nagydíjjal jutalmazta 1995. március 11-én.

Dédelgetett terve volt a Juhász Gyula-monográfia megírása, ami sajnos már nem sikerült neki. Bár a puritán, szűkszavú, ám mégis minden lényeges dologra kiterjedő, gazdaságos repertóriumok, bibliográfiák sora viseli magán Péter László szerkesztői és lektori keze vonását, szellemének kisugárzó erejét, az újfajta bibliográfiai szerkezet, mutató kimunkálása is idejét múlta mára. Hiszen ezek már nem igénylik a könyvtárosok alkotó munkáját, a számítógépek átvették a korábbi bibliográfusok feladatait. Mégis, boldoggá tett, hogy „szegedi iskola” egyik utolsó terméke, a 90. születésnapjára a munkásságáról készített bibliográfiám³² nagy örömet okozott neki, sok köszönetet kaptam tőle, pedig én tartozom köszönettel neki folyamatos ösztönzése miatt, tanításáért, jobbító kritikáiért, barátságáért.

Marton Árpádot kell idéznem, mert jobban, méltóbban én sem tudnám megfogalmazni: „*Méltán intézte úgy a gondviselés, hogy a magyar helytörténet egyik legnagyobbika, aki egyúttal a modern magyar irodalomtörténet-írás kimagasló jelese volt, Szeged szellemi öröksége fölött bábáskodjék egy életen át. Olyan szorgalommal, mint aki tudja: egy nagy korszak hagyatékát kell egybegereblyéznie, és megmenntenie a szétszóródástól, mert miként minden nagy világekorszak zenitjét, ezt az időt is a széthullás és a pusztulás követi.*”³³

Hadd fejezzem be *Apró Ferenc* 1986-ban írott soraival: „*Sokan vagyunk, akik mesterünknek tiszteljük alkotói igényességéért, adatainak sebezhetetlenségéért, szép magyarságáért, kutatói szívósságáért és filológiai remekléseiért. Könyvtári szobája a helytörténeti kutatás központja. Nincs nap, hogy néhányan ne keressék föl tanácsért, útbaigazításért, bátorító szóért.*”³⁴

Sajnos többé már nem kereshetjük föl jó tanácsért, de ismerősei, tisztelői, barátai tömérdek segítséget, ösztönzést és baráti szót kaptak tőle, s ez egész életünkön át élteti emlékét.

Gyuris György

Jegyzetek

1. Ezt olvassa a makói hagymás! Ajánlójegyzék a hagymakertészek olvasmányaiából. Szeged, Egyet. Kvt., 1953. 7 p. (A Szegedi Egyetemi Könyvtár kiadványai ; 11.)
2. A Szegedi Egyetemi Könyvtár kiadványai: 12. Péter László [a továbbiakban PL]: Adatok József Attila életéhez és költészetéhez. 1954. 7 p. Kny. Tiszatáj, 1954. 1. sz. 14. PL.: A népköltészet: irodalmi örökségünk. Ajánló bibliográfia a folklór tanulmányozásához. 1954. 20 p. – 22. PL.: Csongrád megye népe és földje. Ajánló bibliográfia. 1954. 30 p. – 23. PL.: József Attila-textológia. 1954. 16 p. Kny. az Irodalomtörténet, 1954. 3. sz. – 33. PL.: Móra Ferenc ismeretlen levelei. 1954. 32 p. – 38. PL.: Mészöly Gedeon munkássága. 1955. 15. p. Kny. Nyelv és Irodalom, 1. köt.
3. Például: Könyves László: A Szegedi Egyetemi Könyvtár – a mezőgazdaság fejlesztéséért = Délmagyarország [Szeged], 10.

évf. 57. sz.(1954. márc. 9.), 3. p. – Ajánló bibliográfiák készítésével.

4. Például: PL: Könyvtáraink bibliográfiai munkálatainak tervszerű egybehangeléséről = A bibliográfiai munka értelme és hivatása. Tanulmányok. Szeged, Szegedi Egyet. Kvt., 1954. 33–38. p. (A Szegedi Egyetemi Könyvtár kiadványai ; 24.) – PL: A helyismereti bibliográfiai munka helyzete hazánkban = A Könyvtáros, 6. évf. 9. sz.(1956. szeptember), 660-661. p. – stb.
5. PL: 1956 előtt, alatt, után. Szeged, Belvedere Meridionale, 2006. 23–24. p.
6. PL: Juhász Gyula a forradalmakban. Budapest, Akad. K., 1965. 340 p. (Irodalom – szocializmus)
7. Vö. PL: Móra Ferenc. Kiskunfélegyháza, Vár. Tcs., 1989. 187 p. : ill.
8. Juhász Gyula összes művei. Szerk. PL. Versek 1-3. köt. Sajtó alá rend. Ilia Mihály és PL. Budapest, Akad. K., 1963. 534, 611, 510. p.
9. Irodalmi szövegek kritikai kiadásának szabályzata. Összeáll. PL. Budapest, Akad. K., 1988. 74–91. p.
10. PL: Csefkó Gyula munkássága. Bibliográfia = Néprajz és Nyelvtudomány. 5-6. Szeged, Szegedi Tud.egyet., 1962., 95 p. (Acta Universitatis Szegediensis. Sectio Ethnographica el Linguistica). – Klny. is: (Nyelvészeti dolgozatok ; 33.)
11. PL: Az Igazság története (1918-19). Szemelvényekkel és repertóriummal. Szeged, Somogyi-kvt., 1962. 52 p.
12. Fenyvesi István: Az orosz és szovjet kultúra a szegedi lapokban, 1890-1944. Repertórium. Szeged, Somogyi-kvt., 1967. 186 p. (A Somogyi-könyvtár kiadványai ; 5.)
13. PL: Az őszirózsás forradalom és a Tanácsköztársaság Szegeden. Bibliográfia és repertórium. Szeged, Somogyi-kvt., 1968. 114 p. (A Somogyi-könyvtár kiadványai ; 6.)
14. Ld. 13. jegyzet!
15. PL: Önéletrajzom. 1990. = PL: Szegedi számadás. Válogatott írások. Szeged, Bába, 2002. p. 299.p.
16. Betűrendes mutató Tömörkény István összegyűjtött művei kötetéhez. Összeáll. PL. Szeged, Somogyi-Kvt., 1961. 23 p.
17. Betűrendes mutató Móra Ferenc összegyűjtött művei kötetéhez. Összeáll. PL. Szeged, Somogyi-Kvt., 1969. 47 p.
18. Például: PL: Szeged utcanevei. Szeged, Szeged Megyei Vár. Tcs., 1974. 390 p., 1 térk. – PL: Bartók Szegeden. Szeged, Somogyi-kvt., 1981. 119 p. (A Somogyi-könyvtár kiadványai ; 24.) – PL: Kodály Szegeden. Szeged, Somogyi-kvt., 1982. 191 p. (A Somogyi-könyvtár kiadványai ; 25.) – PL: Annák, szerelmek. Nőalakok Juhász Gyula költészetében. Szeged, Somogyi-kvt., 1983. 178 p. (A Somogyi-könyvtár kiadványai ; 27.) stb.
19. PL: Szegedi örökség. Budapest, Szépirod. Kvk., 1983. 562 p. – PL: A szerette Város. Budapest, Szépirod. Kvk., 1986. 529 p. – PL: Szőregi délutánok. Írások Szegedről. Budapest, Püski, 1994. 486 p. – PL: Mindörökké Szeged. Budapest, Argumentum, 1997. 591 p. – PL: Szegedi seregszámla. Szeged, Bába, 1999. 405 p. (A Tisza hangja ; 18.) – PL: Mindenkör csak feléd nézek Szeged. Szeged, Bába, 2001. 401 p. (A Tisza hangja ; 87.) — PL: Szegedi számadás. Szeged, Bába, 2002. 336 p. – PL: Szegedi tudósítások. Szeged, Bába, 2003. 358 p. — PL: A Város cselédje. Szeged, Bába, 2006. 415 p.
20. PL: József Attila nyomában. Válogatott írások. Budapest, Argumentum, 2000. 354 p. – PL: 14 írás József Attiláról. Szeged, Bába, 2005. 132.p.
21. PL: Juhász Gyula. Válogatott írások. Budapest, Argumentum, 2002. 599 p. – PL: Olvassuk Juhász Gyulát! Versmagyarázatok. Szeged, Tiszatáj, 2010. 318 p. (Tiszatáj könyvek)
22. PL: Kálmány Lajos. Válogatott tanulmányok. Szeged-Pécska, Bába, 2008. 271 p.
23. PL: Móra Ferenc. Kiskunfélegyháza, Vár. Tcs., 1989. 187 p. : ill. — PL: Móra műhelyében. Cikk, tanulmányok. Budapest, Pannonica, 1999. 306 p.
24. PL: Radnóti Miklós. Válogatott írások. Szeged, Bába, 2009. 264 p.
25. Sík Sándor: Szegedi klasszikusok. Szerk. és előszó PL. Szeged, Somogyi-kvt., 1989. 28 p. Hasonmás kiad.

26. PL: Tömörkény világa. Cikkek, tanulmányok. Budapest, Lord K., 1997. 216 p.
27. PL: Az ezeréves Szőreg. Cikkek, tanulmányok. Szeged-Szőreg, Településrészi Önkorm. 2001. 365 p.
28. PL: Kívül a körtöltésen. Irodalmi tanulmányok. Szeged, Tiszatáj, 2001. 445 p. (Tiszatáj könyvek) — PL: Csongrád megye irodalmi öröksége. Szeged, Bába, 2008. 387 p.
29. PL: Néprajz, népműveltség. Két tanulmány. Szeged, Bába, 2005. 220 p. — PL: Népköltészet és irodalom. Szeged, Tiszatáj, 2006. 216 p. (Tiszatáj könyvek)
30. PL: 1956 előtt, alatt, után. Szeged, Belvedere Meridionale, 2006. 228 p. — PL: Az én besúgóim. F-dossier. Szeged, Belvedere Meridionale, 2007. 223 p.
31. Új magyar irodalmi lexikon. 1–3. köt. Főszerk. Péter László. Budapest, Akad. K., 1994. XXXII, 2332 p. – 2. jav., bőv. kiad. 2000. XXX, 2512 p.
32. Péter László munkássága, 1996–2015. A kötetet összeáll. Gyuris György. Szeged, SZTE BTK, 2016. 194 p. (Acta Universitatis Szegediensis. Acta historiae litterarum Hungaricarum ; Tom. 31.)
33. Forrás: magyarkurir.hu/kultura/emlekezes-peter-laszlora [2019. szeptember 20.]
34. Apró Ferenc: Péter László munkássága. Bibliográfia. Szeged, Somogyi-kvt., 1986. 3. p.

Beérkezett 2019. szeptember 30.

Komáromi Sándor **(1939–2019)**

Dr. Komáromi Sándor, az Országos Idegennyelvű Könyvtár nyugalmazott munkatársa 2019. augusztus 31-én elhunyt. Munkatársa, dr. Dörgő Tibor sorait idézzük:

„Fájó szívvel búcsúzunk régi kollégánktól, Dr. Komáromi Sándortól, aki az Országos Idegennyelvű Könyvtárban közel 34 éven át (1970–2004) dolgozott. Osztályvezetőként hosszú ideig a vállain hordozta a gyűjteményfejlesztés irányítását.

Nagy szakértelemmel foglalkozott a bibliográfiai területtel is, az időszaki kiadványok rész-dokumentumait feltáró nemzetiségi és műfordítási adatbázisunkkal. Érdeklődése elsősorban a német nyelvű irodalom felé fordult: tanulmányokat írt és fordított. Hatalmas bibliográfiai munkája a háromkötetes Német nyelvű irodalom befogadása Magyarországon 1945–1980. Két korszakot is (1848–1918 éveket és a XX. század utolsó harmadát) ő írt meg A fejezetek a magyarországi német irodalom történetéből című alapvető jelentőségű kötetben. Nyugdíjba vonulása után is publikált, recenziói jelentek meg a Kisebbségkutatásban. Kevesen tudták, hogy művészi színvonalon zongorázott, zeneérett ember volt, ezért is írt tanulmányt Franz Schubert és Robert Schumann Heine-dalairól az OIK 2006-os évkönyvébe. (Munkásságának most csak egy részét említhettem.) Komáromi Sándor halk szavú, tudománynak élő ember volt, sokunknak hiányozni fog.”

(Forrás: Katalist, 2019. október 1. Zupán Veronika, OIK híre)

Lakatos András (1943–2019)

Életének 76. évében elhunyt *Lakatos András* (1943–2019), az OSZK egykori munkatársa.

Lakatos András 1977-től 2005-ös nyugdíjba vonulásáig, illetve nyugdíjasként 2013-ig dolgozott az OSZK-ban. 1977-ben a Könyvtártudományi és Módszertani Központ (KMK) Hálózatfejlesztési osztályán kezdett, az *Új Könyvek* szerkesztőségében szerkesztőként folytatta, majd 1994-től az OSZK Tájékoztató osztályon dolgozott. Ő volt az irodalmi olvasóterem emblematikus alakja, aki nagy szakértelemmel, széles körű tudás birtokában tájékoztatta az olvasókat. A könyvtárban végzett felmérések szerint ő volt a legnépszerűbb tájékoztató könyvtáros, akire 2013 után is örömmel „csaptak le” régi olvasói, ha alakja feltűnt az olvasóteremben. Egyik íróbarátja, *Réz Pál* így fogalmaz a Lakatos András tiszteletére 2009-ben megjelent *Az olvasó* című kötet köszöntőjében: „*Lakatos András mindent tud, az égvilágon mindent. [...] tudja – manapság úgy mondják: köpi, vágja – a válaszokat. Csakhogy Lakatos András nem extrovertált ember, nem is becsvágó – dehogyis az –, nem szeret szerepelni, nem hivatkozik ismereteivel, éppen hogy szerényen leplezi a tudását, szinte szégyelli. De ha megkereste a könyvtárban egy szeplős filozófus – lehetett akár szeplőtlen is –, hogy Petelei István első korszakáról írja disszertációját akadémikus professzorának, András fejből idézte a kiváló erdélyi elbeszélő korai köteteinek adatait, megjelenésük évét és helyét, majd órákig teregette a leány elé, mint lovagi köpenyt, a megsárgult hírlapokat, elővarázsolta a katalóguscédulákat, bevezette a Szinyeyi kezelésének rejtelseibe (mert az akadémikus professzor szükséges gyakorlat hiányában ezt elmulasztotta, persze és sajnós).”*

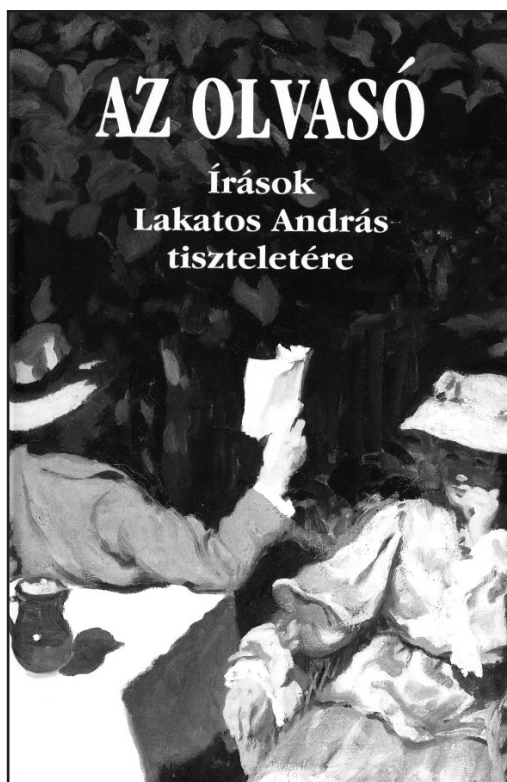
Lakatos András 1967-ben végzett az ELTE magyar–könyvtár szakán. Tanárai már az egyetemen felfigyeltek kiváló képességeire, melynek nyomán önálló feladatokat kapott. Cikkeket írt a *Magyar Irodalmi Lexikonba*, recenziókat a *Társadalmi Szemlébe* és a *Kritikába*. 1966-tól az *Új Könyvek* szerkesztőségének is tagja volt. Az egyetem elvégzése után előbb rövid ideig az Állami Gorkij Könyvtár munkatársa volt, majd két évig a Szépirodalmi Könyvkiadónál dolgozott – előbb, mint szerkesztő-gyakornok, utóbb felelős szerkesztőként. 1969 és 1976 között a Központi Statisztikai Hivatal Társadalomstatisztikai Főosztály Rétegzkutató osztályának volt a munkatársa, majd 1976-ban áthelyezéssel került a Magyar Írók Szövetsége Könyvtárába, onnan pedig 1977 tavaszán az OSZK-ba. Lakatos András egyetemi évei óta publikált. Fiatal korában írásai jelentek meg – többek között – a *Filmkultúrában*, a *Jelenkorban* és az *Irodalomtudományi Közleményekben* is. A magyar irodalmi élet számos jelentős alakját – köztük *Domokos Mátyást*, *Fodor Andrást*, *Réz Pált*, *Lator Lászlót* tudhatta barátai, jó ismerősei között. 1998-tól a Digitális Irodalmi Akadémia *Petri György* szakértője volt, majd 2012-től *Várady Szabolcs* életművének szakértőjeként is dolgozott.

Az olvasó című kötetből Boka Lászlónak, az OSZK tudományos igazgatójának *Sapereau*de című írásából idézzük: „Ő, aki sokunk számára most is valamiféle *par excellence* olvasó és kalauz egyben, akiben a teljes Gutenberg-galaxis él és újraszületik. A kulturális áthagyományozás szakralitását megköti rítusaiban nem, mérhetetlen jelentőségét az értelmezéshez szükséges szabadságban viszont újra és újra valló, vállaló, felismerő ember. A nagybetűs Olvasó, mondhatnám, ha évekkkel előttem nem fogalmazták volna már meg, nem írták volna már le oly találóan, minuciózusan és precízen, s mellé nem rajzolták volna meg lényének intellektuális feszességében, küszködéseiben és kínjaiban is megkapóan emberi, barátságos voltát oly érzékletesen és megrettentően pontosan. Ha más szavakat, jelzőket keresnék, leginkább a kánonok többszólamúságának értelmét, esélyét hordozó, azt megtartó, éltető individuumhoz jutnék, vagyis lényében ugyanide, egyfajta eszményi olvasó, értelmező képéhez. Nem túlzóan, s nem nagy szavakat keresve. Merthogy ő, aki az irodalomban méltatlanul engem nevez „kánon tudornak”, miközben mindannyiunknál jobban, közelebbről ismeri a kánonok működését, mechanizmusait, gyakorlati hátterét és kirekesztő tapasztalatait, alkatilag ózdkodik mindenfajta dicsérettől és ünnepléstől. Pedig az ókori világ bölcseinek rezignált derűjéből, a zsidó kánonalapítók szövegismeretre vonatkozó rituális tekintélyéből és a görög filozófusok folyton megújuló szellemi szabadságából egyaránt összegyűrt européer olvasói szellemet hordozza, s így nyúl minden szöveghez. Szakavatottan, felkészülten, végtelen olvasottsággal és alázattal.”

Lakatos András emlékét megőrizzük!

(Forrás:
<http://www.oszk.hu/hirek/elhunyt-kollegank-lakatos-andras-tajekoztato-osztaly-egykori-munkatarsa>
2019.09.27.)

Az olvasó : Írások Lakatos András tiszteletére.
Szerk.: Fogarassy Miklós. Budapest, Osiris K., 2009. 171 p.